

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl., 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și strălătațe:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERȚIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oară 6 cr., a treia-oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăce Nr. 15.

Se prenumără și la poște și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 5 cr. se vînd la »Tipografia«, soc. pe acțiun

Numeri singuratici à 20 bani se vînd la librăria G. Cârjan, Ploiești

Din trecut,
pentru viitor.

— Repririviri politice recente. —

XII.

— Articol final. —

(#). Ne-am început repririvirile cu cele mai bune intenții, decizi a servi intereselor obștei românești, luminând situația noastră în baza adevărilor documentate.

Acum, după ce am constatat cele ce trebuiau constatate, vom termina cu acest articol, căutând a fixa concludiunile adevărate, cari rezultă din rostul situației ce ni-s'a creat în anii din urmă, ear' nu a forța deducțiuni false, după-cum fac acei oameni politici aserviți, a căror interes e să încurce și mai rău situația noastră.

Din cele ce am expus până acum, s'a putut vedea activitatea absolut de-sastroasă a dlui D. A. Sturdza, care prin subalternii săi politici dela noi, ne-a împins în situația cea mai fatală pentru chestiunea națională.

Credem a fi arătat la evidență, că tot ce au muncit și tot ce au plănit, dl D. A. Sturdza și oamenii săi, privitor la chestiunea națională, a fost opera relei credințe și a intereselor înguste. Nu chestiunea națională, ci exploatarea ei, a fost devisa acelor »naționaliști« patronați de dl D. A. Sturdza.

Faptele acestora se resumă în următoarele:

Pe când ei aveau nevoie de chestiunea națională, pentru a-și ajunge scopurile lor absolut străine de noțiunea naționalismului, ei agitau fără a-și da seamă de ce fac.

Ear' când se văzură ajunși unde voiau să ajungă și unde nu mai aveau nevoie de chestiunea națională, ei de-înarmamentarea ei, aceiași oameni aserviți și același om-desastru, au devenit adversarii cei mai implacabili ai chestiunii naționale.

Scopul nostru, dictat exclusiv de înaltele noastre interese naționale, a fost să stabilim odată pentru totdeauna rostul faptelor și rolul făptuitorilor puși la cale de mitilele devenit mare numai prin desastrele provocate de el în contra acelei cauze, despre care însuși dl Sturdza, în discursul său dela 10 Decembrie 1894, rostit în senatul României, spunea, că e chestiune de datorie, de datoria cea mai înaltă, cea mai sfântă ce poate să aibă un Român.

Chiar de n'ar exista atâtea probe zdrobitoare pentru activitatea »națională« a dlui Sturdza, ar fi suficient pentru dovedirea culpabilității d-sale să cităm pasaje din cele două mari discursuri rostite de d-sa, pe când era în opoziție.

Căci aproape fiecare cuvânt din acele discursuri, fiecare frază și fiecare idee a fost contrazisă în chipul cel mai flagrant de însuși dl Sturdza.

Pentru edificarea completă a celor iubitori de chestiunea națională, vom cita aici câteva opinii ale dlui D. A. Sturdza opoziționalul, spre a se vedea cum același domn le-a călcat în picioare, când s'a văzut prim-ministru al țerei românești.

În discursul opozițional rostit de dl D. A. Sturdza la 9 și 10 Decembrie 1894 în senatul român, aflăm următoarele enunțuri:

»Se sugrumă dincolo o treime a neamului nostru.

Eată chestiunea națională.

Această treime a neamului nostru, care se sugrumă, strigă la cer de durere și de îngrijire! Ea strigă până la cer: nu se poate! nu vrem să fim sugrumați! Cer se rămanem Români.

Eată chestiunea națională.

Glașul Românilor în pericol trece peste Carpați în valea Dunărei și ne înflorează pe toți. Eată chestiunea națională.

Și noi să ne închidem ochii? să ne închidem urechile? să ne închidem inimile? să ne

închidem cugetările? să devenim o bucată de peatră neînțelețoare?»

Și ce face dl D. A. Sturdza de când a ajuns la guvern? Repririvirile noastre de până acum ne dau, cu toată temeinicia, adevăratul răspuns:

Dlul D. A. Sturdza nu-i mai pasă, că se sugrumă o treime a neamului nostru; el și-a închis ochii, și-a închis urechile, și-a închis inima, și-a închis cugetările a devenit o bucată de peatră neînțelețoare.

În același discurs dela 9 și 10 Decembrie 1894, dl D. A. Sturdza mai spunea:

„Dar' dacă există chestiune națională, ce trebuie noi să facem? Diplomatie? Adecă să o evităm; să ne ascundem ca să nu o vedem; să căutăm, cum se zice, să fugim de dînsa prin tangentă? Nu! Credem că este de datoria noastră să nu o evităm, să ne nităm drept în fața ei și să ajutăm ea să nu se re-solve în contra Românilor».

Foarte adevărat. Dar' onorabilul domn D. A. Sturdza a binevoit să-și uite de opiniile acestea chiar în momentele când trebuia să le aibă mai adânc întipărite în sufletul d-sale! — la guvern!

Da, la guvern, la putere, domnul Sturdza a comis însuși ceea ce reproșă cu atâta foc adversarilor d-sale politici:

A făcut diplomatie cu chestiunea națională, a evitat-o, s'a ascuns să n'o vadă, a căutat, cum se zice, să fugă de dînsa prin tangentă!

Și — aici residă cea mai mare gravitate — dl Sturdza primul-ministru nu se uită drept în fața chestiunii naționale, n'a ajutat și nu ajută ea să nu se re-solve în contra Românilor!

Era atât de preocupat dl Sturdza — în opoziție — de rezolvirea chestiunii naționale, încât la câteva pasaje repeta mereu aproape în aceeași formă datorițele bărbaților politici din România față cu noi cei asupriți de Maghiari. Le repeta, pentru-ca devenit odată prim-ministru — să le poată călca în picioare de repețite-ori!

»În rîndul tău și în tot cazul: să nu dați ajutor Maghiarilor în tendințele și apucăturile lor de maghiarizare, să nu-l dați nici deschis, nici închis, nici pe furis», — sfătuia domnul Sturdza guvernul român conservator dela 1894.

Dar' la 1895, la 1896, la 1897, la 1898 cine — dacă nu dl Sturdza — a dat ajutor Maghiarilor în tendințele și apucăturile lor de maghiarizare, — desbinându-ne comitetul și partidul național, decorând pe faimosul maghiarizator Jeszenszky, trimitînd pe oficerii români la Brașov să bea șampanie cu husarii și cu honvezii ungurești, în fine căutând a distruge Liga română, adversara firească a culturgyleturilor maghiare și maghiarizatoare și servind arme guvernului maghiar pentru maghiarizarea sau închiderea școalelor din Brașov!

Și toate aceste înlesniri colosale, dl Sturdza le-a oferit Ungurilor și deschis și închis și pe furis!

Ei bine, unde-i consecința politică, unde-i demnitatea în asemenea proceduri, — răspundeți-ne voi, neobișnuiților apărători a tout prix ai dlui Sturdza, răspundeți-ne onorabililor confrăți dela organul din Arad!

La 9 și 10 Decembrie 1894, dl Sturdza declama cu bărbăție:

»Cine simțește românește și prin urmare e Român, — acela trebuie să se gîndească la chestiunea națională și să făptuiască totodată pentru dînsa, — cu vorba și cu condeiul, în România și afară de România, în guvern și afară de guvern, și aceasta pînd-că Maghiarii vor veni la dreapta cunoștință și la dreapta chibzuială a lucrurilor».

Frumoase vorbe și acestea, dar' dl D. A. Sturdza le-a uitat deja în ziua când a ajuns la guvern, fără să-i mai pese că opiniile sale naționaliste din opoziție erau diametral opuse unei ase-

menea atitudini neromânești, neale și necerșite, — ca să folosim niște termeni foarte agreați dlui D. A. Sturdza în opoziție.

»Fais que tu dois, advenue que pourra« (Fă ce-ți cere datoria, întempe-se ori-și-ce), — spunea domnul Sturdza în discursul său dela 9 și 10 Decembrie 1894.

Dar' la guvern, d-sa, în ce privește chestiunea națională, n'a făcut și nu face ceea-ce-i zice datoria, de aceea s'a întemplat ori-și-ce rău pentru noi, din partea d-sale!

Cu acestea terminăm a mai cita din numeroasele inconsecințe cutezătoare ale dlui Sturdza.

Pentru noi și pentru toată lumea sînt prea suficiente repririvirile de până acum, spre a dovedi cine a fost și cine este în chestiunea națională dl Sturdza și spre a convinge deservit pe ori-cine despre ceea-ce se poate aștepta dela d-sa!

Și acum, să ne formulăm concludiunile finale.

Când ne-am decis să publicăm aceste repririviri știm, că oamenii dlui D. A. Sturdza, și cei din România și cei dela noi, vor sări ca mușcați de șerpe, vor țipa desperați, vor încerca totul ca să întortocheze lucrurile și ca să întunece adevărurile situației prezentate de noi.

Dar' nu ne-am temut și nu ne temem, pentru-că era datoria noastră supremă de a limpezi definitiv situația și prin aceasta a îndruma la principile în baza cărora se creăm în timpul cel mai scurt o situație favorabilă cauzei noastre naționale.

Dar' nu puteam limpezi situația actuală și nu puteam îndruma la principile de a ne crea o nouă situație, — fără de a indica mai înainte la experiențele atât de dureroase ale anilor din urmă, fără de a stabili culpabilitatea celor culpabili, fără de a arăta sincer la cauzele și la provocătorii tuturor desastrelor cari le-am îndurat.

Trebuia limpezit tău trecut, pentru-că numai în chipul acesta ne putem prepara un viitor care, în deosebire de trecut, să nu ne mai expună la desastre, ci numai la victorii naționale.

Am tăcut până acum asupra unor momente foarte grave, în așteptarea, că situația chestiunii naționale se va ameliora și fără descoperirea acelor momente.

Dar' am văzut cu durere că timpul trece, ear' situația se înrutățește, în loc de a se îmbunătăți. Și n'am mai putut tăcea, ci am luat cuvîntul și am vorbit cu hotărîre și cu onestitate.

Cei-ce atribuie atitudinii noastre intenții ascunse, scopuri subversive, — aceia sau nu ne cunosc, sau nu vrem să ne cunoască.

Pe cei-ce nu ne cunosc, sperăm a-i dumeri cu faptele noastre, pe cei-ce nu vrem să ne cunoască, pur și simplu — îi ignorăm, căci alta nu merită.

Noi cei dela »Tribuna« n'avem stăpîni pe pămînt, decât unul, singur dar' atotputernic: neamul românesc.

Tot ce-am făcut, tot ce facem și tot ce vom face, este dictat numai de interesele neamului.

Ori-ce alte interese, ne-au fost, ne sînt și ne vor fi străine.

În urmare, repririvirile noastre le-am publicat numai pentru a pune la inimile obștei românești următoarele principii fundamentale ale politicii noastre naționale:

Între noi, în simul partidului național, să nu cunoaștem decât respectarea programului nostru dela 1881 și menținerea riguroasă a disciplinei de partid. Cei-ce cad în afară de aceste puncte, sînt adversarii pentru noi și trebuie combătuți cu toată bărbăția.

În afară de noi, față cu frații noștri liberi, să ne conducem numai

de principile frățieiței. Să nu vedem în ei oameni de partid, ci numai Români, dela cari așteptăm în toate împrejurările datoritul sprigin româneșear' nu fățiritul sprigin egoist. Să nu ne amestecăm în afacerile lor interioare, dar' nici să nu suferim pe aceea dintre ei, cari s'au amestecat ori s'ar mai amesteca în afacerile noastre interioare, cu gînduri rele.

În sfîrșit, față cu dușmanii noștri naturali, față cu Maghiarii, să inaugurăm sincer politica intransigentă, și să combatem cu înverșunare tendințele celor cari au voit și vreau să ne ducă, prin speculă sau inconștient, la capitularea rusinoasă.

Vom fi slabi și zăpăciți și între noi și în fața adversarului, dacă ne vom lăsa și pe viitor amăgiți cu frase late și cu promisiuni diplomaticești.

Vom fi tari și luminați între noi și în fața dușmanului, dacă pe viitor vom lupta încrezuți numai în noi, în propriile noastre forțe și în spriginul desinteresat al adevăraților amici ai cauzei naționale.

Totul este, să o rupem cu micile considerații, cu încurcatele ite diplomaticești și cu supunerea oarbă ori căru pretins »mare Român«.

Să căutăm totdeauna, pe viitor, fondul lucrurilor și nu aparența.

Să ne dăm osteneala de-a cunoaște situațiile și oamenii, ear' nu să credem ori-cui... pe cuvînt, sau pe cuvinte, ori-că de dulci ar fi ele!

În fine, să nu ne temem de nimeni și de nimic pe pămînt, ci să fim convinși de acel adevăr, pe care însuși dl Sturdza îl mărturisea la 1894: »Nevoile oamenilor, idelle secolului sînt mai mari decât toate datimile, decât toate obiceiurile».

Sibiu, 23 Decembrie n.

Dieta Bucovinei. Foata oficială din Viena aduce convocarea dietei ducatului Bucovina — după-cum am anunțat deja — pe ziua de 28 Decembrie a. c. De astă-dată — scrie »Patria« — dieta țerei, noastre va dura probabil mai mult, decât dietele celorlalte țeri și regate, avînd de rezolvat două chestiuni de mare importanță: verificarea alegerilor și alegerea noului comitet al țerei. După-cum sîntem informați s'au prezentat deja la comitetul țerei mai multe proteste contra alegerilor pentru dietă și nefiind încă lămurită chestiunea majorității în dietă, va provoca atît verificarea alegerilor, cît și mai ales alegerea noului comitet al țerei, desbateri agitate, dacă nu se va lămurii mai înainte raportul între partidul nostru și fracțiunile dietei. Este o absolută necesitate, că dirigența partidului nostru să se întrunească cât mai curînd și încă înainte de deschiderea dietei să stabilească procedarea unitară în toate direcțiunile. Dieta va fi ajunată probabil de abia în prezina Ajunului nostru.

Seria de articoli »Din trecut, pentru viitor«, ce am publicat până acum, se încheie cu articolul de azi. »Tribuna Poporului« a zis, că ne-am ocupat în acești articoli tot cu lucruri de dincolo, deși bine știa, că zice un ne-adevăr. Celitorii noștri știu, că ne-am ocupat numai de lucruri de ale noastre, cari ne ating foarte deaproape. Campania ce am început în firul acestor articoli firește că nu se încheie cu atât. E un proces epocal ce trebuie să virșit în mijlocul nostru și nu vom desista dela lînta noastră pînd-ce nu-l vom deservîși. Seria s'a încheiat, dar' lupta nu! În combaterea pentru adevăr nu cunoaștem armistitiu decât la triumtul adevărului.

LIBERTATEA

de

JOHN STUART MILL.

— Traducere de Teodor V. Păcișian. —

IV.

Limitele autorității societăței — asupra individului.

(Urmare din nr. 260).

Cu privire la ceea-ce se spune despre apărarea, necesară societăței, contra exemplor rele date de cei vițioși și slabi din fire, — e adevărat, că relele exemple au o eficacitate păgubitoare, în special exemple, unde se face altora nedreptate, ear' făptuitorul rămîne nepedepsit.

Dar' vorba e aci numai de un mod de acțiune, care făptuitorului însuși îi cauzează mare rău, pe când ceilalți nu sînt păgubiți; și eu nu înțeleg, cum pot crede cei-ce acceptează această părere, că exemplul, peste tot, trebuie să aibă efect, mai curînd vindecător decît păgubitor, pe când la desvîlirea modului rău de acțiune, exemplul dat desopere și urmările penibile și dejositoare, pe cari le acordă în casurile cele mai multe, acțiunea exercitată în mod just.

Dar' cel mai puternic dintre toate argumentele contra amestecului publicității în modul de acțiune curat personal, este acela, că totdeauna, când se întemplă amestecul, se face, — lucru curios, — fără nici o basă de drept, și nu se face la loc potrivit!

În chestiuni de morală sau de datorițe sociale față de alții, opinia publică, adecă majoritatea dominantă, se va afla de multe-ori în rătăcire; dar' și mai de multe-ori se va afla în drept, fiindcă în chestiunile acestea, n'are să judece decât asupra intereselor proprii, asupra modului cum ar pute fi atîns interesele ei de o oare-care acțiune admisă.

Când însă opinia unei asemenea majorități se impune ca lege minorității, în chestiuni cari ne privesc numai pe noi înșine, — e dreptul tot atât de ușor posibil ca și nedreptatea; pentru-că în asemenea casuri, opinia publică însemnează, în cazul cel mai bun, numai opinia unor oameni, cu privire la ceea-ce e bun sau ce e rău pentru alții, și de multe-ori nu însemnează nici atîta chiar, fiindcă oamenii trec cu mare impasibilitate peste plăcerile sau emoțiunile celor-ce sînt muștrați din partea lor, și n'au în vedere decât predilecția lor proprie.

Sînt mulți, cari consideră modul de acțiune, — lor neplăcut, — ca ofensă personală, și-l răsbună ca pe un atac asupra sentimentelor lor; la fel cu fanaticul religios, care la imputarea, că desprețuește sentimentele religioase ale altora, răspunde că: alții îi desprețuesc sentimentele sale, prin faptul că țin atât de mult la uricioul lor serviciu divin și la mărturisirea lor!

Între sentimentele unui om, pentru opiniile sale proprii, și între sentimentele altui om, care se crede ofensat de aceste sentimente, nu e posibilă nici o transacțiune, tot așa cum nu e posibilă nici între dorința hoșului de a fura punga, și între dorința proprietarului de a și-o păstra.

Gustul unui om e tot atât afacerea sa proprie ca și opinia sau punga sa.

E ușor a-ți închipui o ființă comună ideală, o comunitate, care lasă neatînsă libertatea și alegerea individului, în toate chestiunile nedeterminate, și care nu cere decât înțelegerea acțiunii condamnate din partea experienței generale.

Dar' unde s'a văzut o astfel de comunitate, care să fi pus astfel de limite funcțiunii sale de control? Sau, când a avut grije comunitatea de experiența generală?

Totdeauna, când se amestecă comunitatea în modul de acțiune personală, nu se gîndește la altceva decît la monstruositatea abaterii dela ceea-ce

face și simte ea; și măsura aceasta, de apreciere — care nu poate fi ascunsă — o prezintă fiecărui om, nouzeci de procente a tuturor moralistilor și filosofilor, ca poruncă religioasă și filosofică!

Ei învață așa: lucrul e drept, fiindcă e drept, fiindcă noi simțim că e drept.

Ei ne spun așa: noi trebuie să căutăm în mintea și sufletul nostru legile felului de viață, cari se ne lege pe noi înșine și pe toți ceilalți!

Ce alta poate face biata comunitate, decât să aplice învățăturile acestea, și să proclameze de datorință a lumii întregi sentimentele proprii despre bine și rău, dacă s'a ajuns cumva la vre-o unire în privința aceasta!

Răul indicat nu-l găsim numai în teorie; și dela mine se poate aștepta cu tot dreptul ca să înșir casurile singurite, în cari comunitatea epocii și a țării noastre, dă afecțiunilor sale, fără drept, caracterul legilor morale.

Eu însă nu scriu tratat despre aberația sentimentului moral existent. Aceasta e o chestiune cu mult mai importantă decât se poată fi atinsă numai în treacăt și numai ca deslușire. — Exemple sânt însă totuși necesare, pentru a demonstra, că principiul afirmat din partea mea, are gravitate serioasă și practică, și că eu nu-mi dau silințe să pun stavilă unui rău numai închisuit. Prin o sumă de exemple, se poate ușor dovedi, ca lărgirea limitelor comunității, care ar putea fi numită *poliție morală*, — până la punctul unde înlănțuie libertatea, cu totul neîndoioasă a individului, — e cea mai generală dintre toate afecțiunile omenești.

Ca prim exemplu, să luăm averșiunea, pe care o manifestă omul numai din motivul, că oamenii, a căror credințe religioase difer de credința sa, nu respectă obiceiurile sale religioase, în special abstenința sa religioasă.

Ca să aducem un exemplu trivial de tot: nimic nu e în fața mohamedanului urgisit dintre toate credințele și obiceiurile creștinilor, decât faptul, că creștinii mănâncă carne de porc. Puține acțiuni sânt, la cari creștinii și europenii privesc cu aceeași scârbă, cu care privesc mohamedanii la acest mod de a-și potoli foamea. În prima linie e o ofensă, adusă religiei lor; și totuși, împrejurarea aceasta nu explică gradul și felul disgustului. Căci religia lor oprește și vinul; a bea vin încă e o incorectitudine în fața musulmanului, dar nu-i stârnește scîrbă! Aversiunea mohamedanilor, contra cărnei *animatului murdar*, are, din contră, caracterul particular al unei averșiuni instinctive, pe care par'că ideea devenită sentiment, despre necurățenie o provoacă totdeauna tocmă la aceia, a căror obiceiunțe personale recunosc ori-ce, numai perfectă curățenie — nu, — pentru ceea-ce ne dă un curios exemplu sentimentul despre necurățenia religioasă, existent în măsură atât de puternică la — *Indieni*.

Presupunând acum că poporul, a cărui majoritate o formează musulmanii, ar fi oprit de această majoritate a consuma, — între limitele țării, — carne de porc, ceea-ce în țări mohamedane

n'ar fi de loc nou, întrebăm: ar fi aceasta o exerciere *îndreptățită* ca autorității morale, din partea opiniei publice? Dacă nu, de ce — nu? Usul, e pentru o asemenea comunitate, într'adevăr revoltător. Comunitatea mai are apoi și sincera convingere, că lucrul acesta e oprit și urgisit chiar de dumnezeire. Opreliștea, nu poate fi considerată nici de persecuție religioasă! — Isvorul ei poate fi religios, — dar' nu e persecuție religioasă din motivul, că nici o religie nu impune carnea de porc. Singurul motiv acceptabil pentru condamnarea opreliștea ar fi acela, că comunitatea n'are dreptul să se amestece în direcțiile personale de gust, și în afacerile proprii ale individului.

Ca să dăm un exemplu mai apropiat: majoritatea Spaniolilor consideră de un rău, de o păcătuire, care ofensează în mod grav divinitatea, — adorarea divinității după alt rit decât după ritul romano-catolic, și în consecință, alt cult nu e recunoscut de lege, pe pământul spaniol.

Poporul, aproape din întreaga Europă-de-sud, află că preotul însurat nu numai nu e religios, dar' e chiar impudic, neonest, ordinar, respingător. Cum vor primi protestanții aceste sentimente, perfect de sincere, și cum vor primi ei încercarea de a le valida cu forța și asupra necatolicilor?

Dacă însă oamenii au să fie îndreptății să-și restrângă reciproc libertatea în chestiuni cari nu ating interesele altora, — după cari principii s'ar pute exclude casurile acestea? Cine poate lua în nume de rău oamenilor voința de a suprima un lucru, pe care ei îl consideră — defăimător înaintea lui Dumnezeu și înaintea lumii?

(Va urma).

Crisa.

— Zădărnicea pactului. — Crisa partidului popular. — Szilágyi către alegători. — Dieta.

Prin prorogarea parlamentului austriac s'a îngreunat și mai mult poziția lui Bánffy. Lui Thun nu 'i-a succes să fie primit programul sau provisor de Bánffy. Se crede, că parlamentul din Viena nu va fi conchemat până la mijlocul lui Ianuarie. Bánffy deci nu mai poate prezenta proiectele, stabilite pe base de reciprocitate și nu poate cere nici provisor.

Din aceste ziarele opoziționale trag consecunța, că Bánffy totuși va fi silit să se retragă.

Ce are de gând să facă guvernul față de situația ex-lex, nu se știe pozitiv.

O crisă oare-care s'a produs în partidul popular, prin eșirea lui *Eszterházy* Miklós Moricz din partid, urmând lui *Asbóth*. Se zice, că în clubul liberal a fost mare bucuria, pentru-că contele *Eszterházy* a aprobat formal procedura guvernului și a majorității și a contracarat pe *Csáky*.

Se zice, că vor mai eși din partid și alții, între cari se amintesc conții *Zichy Nándor* și *Aladár*. Crisa deci

continuă și e întrebare, că prin ea nu se va slăbi partidul popular?

Szilágyi a mers ieri la Pojon, ca să vorbească către alegătorii sei. Înainte însă le-a adresat o scrisoare, în limba maghiară și germană, în care descrie situația, condamnă lex Tisza și procedura guvernului lui Bánffy și arată ce urmări politice periculoase au să vină, dacă această procedură nu se va curma. Referitor la situație, zice că ea culminează în diferențele tot mai mari și mai implacabile dintre guvern și opoziție. Datorința guvernului ar fi fost să nu lase a merge această luptă până la extrem. Condamnă lex Tisza, pentru care a eșit din partid și care nu este o aplanare a diferențelor, ci este primul pas pentru a mîna lupta la degenerare extremă. Guvernul a făcut să se agite opoziția, de oare-ce nu 'i-a ascultat nici o plînsoare și acum guvernul nu află alt mijloc, decât *clotura*, pe care a semnalat-o *Tisza Kálmán* la Orade.

Aplanarea nu se poate face cum voește Bánffy; la aplanare constituția nu e iertată să sufere nici o vătămare. Dacă prim-ministrul nu e capabil a îndeplini aceasta, să se retragă, să aducă această jertfă, să lase locul altuia din majoritate. Inițiativa trebuie să se facă din cluburile partidului.

În ședința din 21 a dietei cel mai interesant discurs a fost al lui *Hieronymi*. El a osândit obstrucția, dar' a condamnat în termeni aspri și lex Tisza, care, după părerea sa, ar duce în timpul cel mai scurt la *absolutismul maghiar*. El nu știe pe ce cale voește să meargă guvernul, dar' vede, că îi stau în cale mari pericole și pentru delătura acestora guvernul a aflat un expedient, care nu e potrivit. El nu aprobă procedura și de aceea a eșit din partid.

G. C. Cantacuzino.

Ziarele ce ne sosesc din București deplâng toate, fără deosebire de colorit politic, pierderea ce a îndurat România și neamul întreg, prin moartea lui *George Cantacuzino*. El a fost un bărbat întru adevăr mare, care în toată viața sa a fost condus de bună credință și de sinceră desinterețare.

Eată de ce și în cercurile partidului nostru național, bărbății cari 'l-au cunoscut personal au fost foarte afectați de știrea tristă a morței, și cu durere și-au reamintit zilele frumoase, când regretatul bărbat a petrecut mai pe urmă în Sibiul, așa zicând în mijlocul întregului nostru popor, așistând la marea conferință națională dela 1893.

Atunci regretatul bărbat s'a fost depărtat de aici cu cele mai bune impresiuni, pe cari cu entuziasm le-a descris în *Voința Națională*, a cărei proprietar și director politic era. În calea sa dela Sibiul spre casă parti-

cipă la acel frumos cortaj, care ducea în triumf istoricul steag albastru spre a-l preda la Predeal tinerimei din România, spre a-l păstra ca un insigniu al luptei naționale...

Reamintindu-ne acestea în fața scriiturii sale, durerea ne este dublă, când ne gândim la marea schimbare ce a urmat într'un așa scurt timp.

Se zice, că regretatul bărbat s'a sfârșit în mijlocul unor dureri crâncene. De sigur ele vor fi fost mărite și de impresiunea tristelor împrejurări în care a ajuns lupta odată falmică, de care se entuziasma și la care participase cu tot sufletul său.

Zicem încă odată: fie-i memoria binecuvântată!

Moartea.

G. C. Cantacuzino a suferit de o grea boală: cancerul, ale cărui dureri sânt cumplite. Suferințele lui au fost cu atât mai mari, că până în ultimul moment și-a păstrat conștiința de sine, și știa că are să moară.

Durerile s'au sfârșit, după lungi suferințe, Mercuri dimineața, la 2 ore 40 minute.

Doliul.

Știrea morței, deși se aștepta, a produs o adâncă impresiune în toată lumea politică din București, și în țeara întreagă. Că doliul este general și sincer se vede clar din vocile presei de toate nuanțele politice.

Voci din presă.

Drapelul, organ național-liberal, scrie la prima impresiune următoarele: »Rolul pe care defunctul 'l-a jucat în rîndurile partidului național-liberal mai cu seamă dela 1888 încoace, este foarte însemnat. După căderea dela putere a partidului liberal, el a luat o parte foarte activă la organizarea luptei în contra guvernului conservator, și a fost, până la căderea acestuia, unul din membrii cei mai activi și cei mai în vază ai opoziției liberale.

După căderea acestui guvern, dl Cantacuzino a intrat în prima formațiune ministerială liberală, și a fost unul din membrii ei cei mai marcanți.

Deși activitatea sa s'a desfășurat mai mult în ordinea specială a chestiunilor financiare, rolul său politic, în toate actele guvernului, a fost dintre cele mai însemnate și dintre cele mai hotărtoare.

Disparițiunea sa este o imensă pierdere atât pentru partidul liberal cât și pentru țeară.

George Cantacuzino reprezenta o forță morală pe care înșiși adversarii sei cei mai implacabili, au recunoscut-o întotdeauna.

Timpul, organ al partidului conservator dedică răposatului următoarele: De pe balconul clubului național-liberal fălface stindardul negru: *George C. Cantacuzino*, fost ministru de finanțe în cabinetele dlor *Dim. Sturdza* și *P. S. Aurelian*, nu mai este.

O boală care nu iartă 'i-a curmat prea de timpuriu viața, pe care o devotase în anii din urmă numai pentru serviciul patriei; 'l-a răpit mult prea de

vreime din mijlocul partidului național-liberal, pe care îl iubia cu toate fibrele inimei sale și la a cărui propășire, în interesul țării, a lucrat din toate puterile sale.

G. C. Cantacuzino a fost sufletul partidului din care făcea parte. Mai ales de când *Ioan C. Brătianu* nu mai exista, întreg partidul liberal se intrupă în G. C. Cantacuzino, precum G. C. Cantacuzino intrupa nervul de viață și de mișcare al partidului. Cei-ce cunosc intimitățile politice, cei-ce au urmărit cu de-amăruntul toate manifestațiunile contemporane ale tuturor partidelor și grupărilor, știu să aprecieze și cantitatea de muncă și prisosul de abnegațiune depuse de decedatul de azi în interesul politic al partizanilor sei.

Partidul conservator n'a avut, poate, adversar mai crâncen decât a fost *George C. Cantacuzino*. Dar' adversarul acesta era leal: în fundul conștiinței sale zăcea credința sinceră și nestrămutată, că luptând în contra noastră își îndeplinea o datorie cinstită.

Plecăm capul, cu respect și cu durere sinceră, în fața catafalcului pe care stă întins cadavrul adversarului politic. El a fost un servitor devotat al patriei, pe care o servim cu toții, și pentru toți fiii distinși ai României merită să se verse lacrimi când dispar pentru totdeauna.

Interesant e ce scrie *Rumänischer Lloyd*, un ziar de sigur imparțial. Spre a pune în lumină caracterul lui Cantacuzino, ziarul german scrie:

»Acest bărbat, care în decurs de 20 ani, grație capacităților sale incontestabile, a avut cele mai înalte posturi în stat, și care mai ales ca ministru de finanțe a executat cele mai mari operațiuni financiare în mod foarte favorabil pentru țeară, acest bărbat moare sărac, și anume în înțelesul strict al cuvântului.

La adecă n'ar trebui să lăudăm pe cineva pentru-că e cinstit, dacă însă un bărbat își manține strict această însușire de caracter și atunci când 'i-a fost ușor să se înavuțască fără de a trebui să se teamă de muștrari și fără de a face chiar rău, și când trăește într'un mediu, ale cărui rele obiceiuri de mai nainte pot să influențeze în mod stricacios asupra caracterului și cu toate acestea nu se lasă înruiat cătuși de puțin, — atunci el e vrednic de lauda cea mai înaltă ca să fie propus de model generațiunilor viitoare.

Doliul camerei.

Despre ședința de Mercuri a camerei române *Drapelul* raportează următoarele:

Dl D. Giani. Cu adâncă mâhnire anunț încetarea din viață a ilustrului concetățean G. Cantacuzino. (Toți deputații se ridică în picioare). Cantacuzino a fost o virtute cetățenească exemplară și istoria va avé misiunea de a-l pune într'o vie lumină.

Cred a fi interpretul adunării, propunând ridicarea ședinței în semn de doliu.

Dl P. S. Aurelian. Nu numai colegii din adunare a lui *George Cantacuzino*, dar' țeara întreagă cunoaște serviciile aduse patriei de acest bărbat. Om de o inteligență superioară, de un patriotism sincer, de abia începuse prin activitatea lui să contribuie la dezvoltarea

FOIȚA „TRIBUNEI“.

TAINILE CASTELULUI.

— Roman —

de

(8)

Charles Nodier.

(Urmare).

— Sânt sigur, — am zis eu, în timp ce toți împreună ne mestream să pregătim cina, — sânt sigur, că dăm locuitorilor din împrejurime ansă la fel și fel de scornituri. Ghismondo apărea aici în fiecare an tocmă la acest ciaz și-și ținea ospelul drăcesc, ear' lumina faclelor noastre se vede pe ferestri până la mari depărtări și astfel oamenii vor crede în ruptul capului, că aici își petrec acum drații. Posibil că și legenda lui *Stefan* se va fi născut tocmă dintr'un astfel de prilej.

— Se poate și aceea, — a zis *Boutraix*, — că oare-cărei companii vesele îi va fi plesnit odată prin minte să copieze fidel acea scenă stăfioasă, și nu e nici o imposibilitate, ca tatăl căraușului nostru să fi văzut aveea o astfel de comedie. Noi avem acum grandioasă ocaziune să realizăm încă odată această poveste, — a continuat *Boutraix* și a luat la examinarea garderoba trupei teatrale a lui *Bascara*. — Eată, ac' e spre pildă uniforma asta de cavaler, asta s'ar potrivi la căpitanul nostru ca-și-cum

anume pe seama dînsului ar fi croită. Eu, dacă aș lua pe mine fleadura astalaltă, așa cred că aș pute foarte bine personifica pe teribilul acela de armariu, care la tot casul va fi fost un ștrengar voinic; apoi dacă zdreanța asta cocheta ar îmbrăca-o *Sergy* așa cu chipu-'i melancolic, ar fi în ea, zău, un aprod ireproșabil. Ean' spuneți, nu e bună ideea mea? De sigur ar contribui foarte mult, ca să avem în noaptea asta piramidală voe bună!

În timp ce *Boutraix* vorbea astfel, s'a îmbrăcat din creștet până în tâlpi, ear' noi rîzînd 'i-am urmat exemplul, doar' între suflete tinere sânt foarte licpicioase astfel de nebunii. Totuși am fost precauți și am luat la noi săbiile și pistoalele cari se potriveau destul de bine pe măscăriciurile noastre. Ba dacă eroii pinacoteei castelului *Ghismondo* și-ar fi părăsit ramele gotice și ar fi venit pe neașteptate între noi, nici că s'ar fi simțit de tot străini în societatea noastră.

— Dar' frumoasa *Inez* unde a rămas! — a exclamat *Boutraix*. — Așa se vede, că v'a sburat de tot din cap! Pe amicul nostru *Bascara* natura 'l-a dăruit cu așa frumos exterior, încât și grațiile ar pute să-l învidieze. Zău, la dorința comună ar pute lua asupra-'și se fie în noaptea asta *Inez* a noastră!

— Domni mei, — a răspuns *Bascara*, — bucurioasă iau parte la astfel de glume, cari nu ating fericea sufletului meu, aceasta e doar' meseria mea, dar' gluma de acum e de astfel, încât eu nu pot adera la ea. Poate-că odată veți recunoaște și d-voastră înși-vă, că cel-ce se

pune în coarne cu puterea iadului, își va lua pedeapsa; atunci ve veți căl de ceea-ce faceți acum. Petreceți-vă deci cum ve place, căci se vede că nu ați avut parte de harul Domnului. Eu însă declar, că nu particip la această satică veselie și de o fi să scap acum odată întreg, iau rassă de călugăr și mă retrag în cutare clăstru de nume bun. Numai aceea una concedeti-mi, fratelui vostru în *Isus Christos*, al cărui nume lăudat se fie în vecii vecilor, ca în acest fotel să petrec noaptea asta, apoi cer ceva de mănecare ca să-mi înviez trupul. După aceea mai concedeti-mi numai atâta, ca să mă pot ruga lui Dumnezeu.

— Uite, uite, — a zis *Boutraix*, — această rugăciune merită o gască întreagă și două butelii din cel mai bun vin. Rămâi numai în scaunul tîu, iubite prietene, nu te scula de acolo nici pentru o casă. Măncă, bea, roagă-te și dormi. Ce să-i faci, nebul ai fost, nebul rămâi! — De altcum, — a adăugat *Boutraix*, așezîndu-se pe scaun și umplîndu-'și paharul, — *Inez* va veni acuzi la desert, — căci eu tare mă încred în ea că va veni.

— Domnul Dumnezeu se ne păzească de așa ceva! — a reflectat *Bascara*. Eu am ocupat loc vis-à-vis de captor, la dreapta mea ședea armariul, ear' la stînga aprodul. Față-n față rămăsese gol locul unde ar fi fost să se așeze *Inez*. Am privit în jur de masă și nu știu cum, din preocupățiune doar', ori din slăbiciune sufletească provenia, dar' eu simțeam că există oare-care gravitate în această petrecere a noastră, și această gravitate îmi strîngea inima. *Sergy* insecta după impresiuni roman-

te încă și mai mult decât mine, și era încă și mai agitat. *Boutraix* golia cu rîvnă paharul.

— De unde provine oare, — a zis *Sergy*, — că aceste cugete sərbătorești, de cari filosofia-'și bate joc, totuși nu-și perd nici-când de tot puterea, nici chiar asupra celor mai tari și mai luminate suflete? Să fie oare adevărat, că firea omului simte lipsa de-a se ridică în acuns până la acel punct, unde se începe supranaturalul, căci numai astfel poate căștiga anumite privilegii, dela cari privilegii în timpurile străvechi a fost oprit, dar' cari totuși au fost întotdeauna cea mai nobilă parte a firei omului?

— Îți declar pe cuvînt, — a răspuns *Boutraix*, — că nici atunci nu aș crede în această supozițiune, când ai fi exprimat-o chiar în astfel de formă, ca să 'ți-o chie și eu. Efectul despre care tu vorbești, provine pur și simplu din dedare. Celulele creierilor, ca și un fel de ceară moale, dar' întărită de cursul vremurilor, păstrează în ele proastele impresiuni pe cari mamele și doicele noastre le-au infiltrat în ele încă pe când eram copii. *Voltaire* explică admirabil de frumos acest lucru într'o carte a sa. Această carte tu trebuie s'o cetești, când vei ave odată timp. Cel-ce nu astfel cugetă, acela se confundă la nivelul acelu om de omenie colea în fotel, care om de omenie mai întâiu mormăește o jumătate de ciaz binecuvîntări asupra bucatelor sale și numai după aceea cutează să-și înfigă dinții în ele.

Sergy nu se lăsa. *Boutraix* își apăsă pas de pas punctul seu de ve-

dere, dar' conform obiceiului seu în urmă s'a baricadat în dosul acestor trei cuvinte: *prejudiciu, superstitiune, fanatism*. Încă nici-când nu am văzut pe *Boutraix* atât de cerbicos și în discuțiuni metafisice atât de disprețuitor. Dar' în aceste înalte regiuni spirituale conversațiunea nu a putut plana mult timp, căci vinul era tare, ear' noi gustam din el ca-și-cum alt lucru mai cuminte nici n'am fi avut. Oroloagele noastre arătau miezul nopței, ear' pe masă erau cu una mai multe butelii goale, decât numărul orelor. Noi însă, ca-și-cum ne-am fi fost bucurând că am scăpat de oare-care neliniște tainică, cu exaltată veselie am strigat toți trei deodată:

— Miezul nopței, domnilor, miezul nopței! și *Inez* de *Las Sierras* nu a venit!

Am erupt în risete șgomotoase, căci exprimasem cu mare unanimitate această copilărească observație.

— Trăsnet și fulger! — a strigat *Boutraix*, ridicându-se de pe scaun și vind prin glumețe legănări să-și mascheze oscilațiunile picioarelor sale luate în stăpânirea beuterei, — deși această frumoasă damă lipsește foarte-foarte mult cercului nostru vesel, totuși urbanitatea cavalerască înăscută nouă nu ne permite să o dăm uitării. Tocmă de aceea ridic paharul acesta, plin cu acest roșu nectar, în sănătatea domnișoarei noastre *Inez* de *Las Sierras* și-i doresc să aibă parte de mîntuire, dar' cât mai curînd!

(Va urma).

țerei și boala îl răpi atât de timpuriu, în floarea vârstei.

Cred că sunt în cugetul tuturor, propunând funeralii naționale pentru G. Cantacuzino. (Di Sturza, adânc emoționat, face un semn de aprobare dlui președinte al camerei).

Adunarea admite funeraliile naționale în unanimitate și totodată se admite ca viitoarea ședință să fie Vineri.

Doliul la noi.

Nu ne îndoiem, că pierderea unui astfel de bărbat va provoca adânc regret în sinul poporului nostru. Precum aflăm dl Dr. Rațiu, venerabilul președinte al comitetului național a adresat familiei regretatului bărbat o telegramă de condolență.

Sântem siguri că și de astădată dl Dr. Rațiu a exprimat sentimentele tuturor Românilor cu simț pentru cauză.

Înmormântarea.

După-cum spun ziarele din București înmormântarea avea să se facă ieri. Dorița ultimă a răposatului a fost să i-se facă funeralii cât mai modeste. Camera, am văzut, a hotărât să-i facă funeralii naționale vrednice de regretatul bărbat.

Chestiuni școlare.

La chestiunea Foii Pedagogice. Poeni, 16 Decembrie.

La chestia »Foi Pedagogice« mă rog de un cuvânt. Sânt am de când am adus această temă în discuție în prețuia »Tribuna«. Sânt pare-mi-se cinci, o reîmprosăpăt în forma ei dintăiu. O foie în nuanțe pedagogice e indispensabilă învățătorilor. Nu-i așa, că aceasta toți corespondenții domnilor-voastre la tema aceasta au zis-o? Și eu o zic. E indispensabilă. E rușine pe învățătorii arhidiecesei gr-cat., că nu o au. Dar' de ce nu o au? Făgărășanul încercă a se atinge de rădăcina răului. Lucru cuminte, căci până nu cunoaștem rădăcina, răul rămâne rău. S'a înființat Reuniunea arhidieceșană, și în prima ședință unul a adus aminte de eventualitatea ivirii unui rău incurabil. El s'a ivit mai iute de cum ar fi crezut unii. Povestea e veche. De bani de sărăcie, de diurnele și pașaul membrilor fu vorba. Le îngheță tuturor limba în gură. De unde să se solvească la 120 ori mai mulți înși pașaul? Causa e sfântă, dar' jertfa ce cade pe cei mai departe de centru mai ales, jertfa e mare. De unde să spezeze unul câte 10 ori 15 fl. cel puțin? Asta a dat de lucru oamenilor puși în funtea Reuniunii. A dat de lucru și consistorului, semn că din laudabil simțământ, consistorul poartă interes față de Reuniune. Atăta e lucru știut, că consistorul a reîntrămat așa numitele senat școlastice protopopești, și pentru prima ședință le-a dat să discute asupra chestiei, că de unde să se acopere spesele de călătorie, delegaților la adunarea generală învățătorească. Nu știm rezultatul senatelor protopopești, (Acum să știe din »comunicatul« dela Blaj, ce am publicat Red.) și e rău, foarte rău, că asupra ședințelor unde în diferitele tracte s'a discutat afacerea, corespondenții ziarelor au tăcut. Nu știm dar', ce hotărâri s'au luat. Aud că într'un tract discuta asupra punctului acestuia a fost disordonată. Unde, deocamdată tac. Preoțimea a propus ca să se deie diurnele din fondul școl. arhidieceșan, ori (risum tenentis) învățătorii să deie anuțim în fiecare tract cât e o sumă, din care delegații să-și primească diurnele. Din fondurile tractuale, ori parohiale nu dau. Preoții au dau. Propunerea a II-a e pițigăitoare, apare răutatea din ea, mai ales când cunosti cât cinim trebuie între împutăcările cari învățătorii trăese, ca să i susțin, — e însă în extrema necesitate; bună, și dela noi emanând e cea mai salutară.

Fondul școlast. arhidieceșan nu poate suporta sarcina asta și ca oameni de inimă trebuie să credem, căci din el abia se pot acoperi ajutoarele necesare la completarea șalarelor învățătorilor din diferitele comune pe întinsul arhidieceșei, ear' fondurile tractuale și parohiale își au mețirea dată de Dumnezeu, pe care Dumnezeu o știe.

Acasta e primul rău și unde dl Făgărășanul e afla cauza întâzierii comitetului cu concherea adunării. Poate hotărârile diferitor tracte vor fi dat consistorului de lucru. Asta se înțelege.

Al doilea rău. Tulul prefript de a se întemeia între te multe și o foie pedagogică se ramă pe premisa, că docenții plătindu-și regulat tazele se va întemeia un fond ear' din acela se va susține foia. Tazele incurg rău, ori de loc. Lucrul acela l'am spus, deși mă face să roșesc la obraz. Coegii nu-mi pot imputa să-l spun din rea credință. O foie pedagogică cu iraj la mai bine de 80 de foie, are lipsă anuțim de cel puțin 2000 fl., dacă va fi de sine stătătoare. De unde să se susțină? Pe razimul aboamentului nu

cred să se găsească azi un îndrăzneț să scoată foia. Cunoaștem lugubru anunț al foii dlui Barceanu. Așadar suposția unei foi independente cade.

Urmează a doua, că adevă Unirea se-și adaugă suplement pedagogic. Întrebarea e, că sub auspiciile în cari ea azi se redactează, ar mai pute adauge ceva la formatul ei? Într'un preț de 6 fl. ar pute să-și mărească formatul? Să-i ridice abonamentul, ar protesta, știți d-voastră cine. Ca foie preoțască ea e susținută de parochii, pentru noi parochiile nu dau nimic. Altcum nu se făceau atâtea frecări în jurul chestiunii. Acți ar fi de zis multe, multe, dar' tac.

A treia e cea mai mângăitoare. Vorba e, că cei-ce stau în fruntea ziarelor din Sibiu primi-vor sarcina grea ori nu? (Ne vom pronunța! Red.) Le cerem jertfe pe toată linia. Și noi ce le dăm în schimb? — Împlinirea datorinței și iubirea de neam vi-o cerem, vor zice. Dar' acestea vi-le dăm, plus micul abonament de 2 fl. anual. Așa ne-ajute Dumnezeu! P. Conda.

1848.

Cronica anului.

Pesta, 22 Decembrie. Kossuth edă o proclamațiune, în care sânt provocate toate popoarele să se răscolească și să apuce arme întru apărarea patriei. Proclamațiunea se începe: »În numele atotputernicului Dumnezeu, în numele Domnului popoarelor! Amin!« Celor cari s'au rânt în răboiu că nu mai pot să lucre, Kossuth promite sau 10 jugere pământ pe vecie, sau 1000 fl. arg. odată pentru totdeauna, sau provedere până la moarte. Demandă preoților confesiunilor, ca proclamațiunea aceasta să o publice din amvon. (Közl. nr. 198).

Miklósvár, 22 Decembrie. Gál Sándor a bătut răscoliiți conduși contra lui de oficeri urmasi și și scoate din comitatul Treiscaune urmărindu-i până la Nüssbach (»Pach« ?) (Honv. nr. 88)

Arad, 22 Decembrie. Berger provoacă Aradul să se predece, căci dacă nu, tot orașul îl va nimici. Orașul a răspuns că nu poate face așa ceva, fiindcă este desarmat și este obsedat de honvezime. (Közl. nr. 252).

Cronica zilei.

Sfințire de școală. Din comuna Chizdia (în Bănat) ni-se scrie: În ziua de Sf. Nicolae, la 18 l. c., după celebrarea sf. liturgii s'a săvârșit sfințirea nou edificatelor școlare. La actual sfințirii, oficiat de preotul Demetriu Teaha a luat parte întreg poporul în frunte cu învățătorii și învățătoreasa. Solemnitatea actului a ridicat-o mult cântările frumos executate de corul vocal din loc.

Poporul din Chizdia e destul de sărac, dar' pentru aceea a pus umăr la umăr și edificându-și edificiu pentru școală au scăpat-o din mâinile statului. Laudă lor!

Necrolog. Din Sâncel (lângă Blaj) ne sosește trista veste, că harnicul cantor-învățător Ioan Frățilă s'a mutat dintre cei vii, când abia ajunsesse în floarea vieții. Decedatul a fost un activ învățător și prin purtările lui bune și-a câștigat simpatia poporului și a celor din jurul lui, precum și a tuturor colegilor sei. În mormântarea regretatului învățător s'a făcut la 16 l. c. în prezența unui mare număr de colegi și popor. Fle-i țărina ușoară!

Primarul din Vinga, Felletăr Nándor prin manoperele sale și-a atras asupra și neîndestularea cetățenilor de acolo. O comisie de 100 a făcut arătare contra primarului la comite-suprem Molnár Victor acuzându-l, că administrează rău și necredincios averea orașului și împreună cu fratele seu Felletăr Béla pungașeste venitul meseriașilor. Comite-suprem a ordinar cercetare contra primarului, al cărei sfârșit îl așteaptă vinganii cu mare neastimper.

Băile Herculan. Se scrie, că statul a abzis vechiului arândator al băilor Herculan (»Erste Temesvarer Sparcassa«) și în viitor le va administra însuși. Subarândatorii de până acum, dacă doresc să aibă și în viitor arândă, trebuie să-și înainteze ofertele la direcțiunea fiscalului r. u.

Congresul socialistilor. Partidul social-democraților din Budapesta a proiectat se țină în sârbătorile Crăciunului două congrese: unul al partidului și altul așa numit congresul agrar social. Poliția din Budapesta însă a tras dungă peste dulcele iluzii ale socialistilor, pentru-că le-a denegat ținerea congreselor

pe motiv, că adunările socialistilor iritează populația și conturbă liniștea publică.

Iarna în Neapole. În chaosul ce domnește azi în Europa și vremurile și-au perdut rostul. Dacă la noi în Ungaria abia acum târziu a sosit frigul iernei cu puțină zăpadă, — în Italia, înpuruirea floritului Napoli neaua ce acopere de câteva zile frumosul oraș socotită de un rar fenomen al naturii. Sburdații Italiani scriburând se retrag în casele lor, pe când pe stradele odinioară atât de ademenitoare suerând se plimbă acum ghețul iernei în mijlocul fantasticalui alaiu al fulgilor de nea... Zicala, că Italianii sânt cei mai răi oameni de frig s'a adevărit cu ocazia ninoareii din Neapole, pentru-că până acum 3 oameni au murit înghețați de frig.

Atragem atențiunea p. t. publicului nostru cetitor asupra inseratului »Parfumeria Meltzer« publicat pe pag. IV. Cele mai frumoase cadouri de Crăciun de aici se pot procura.

Miserii comunale. Din Fofeldea ni-se scrie că notarul de acolo Toma Ienciu, prin purtările lui s'a învrăbit cu tot satul și și-a atras asupra și ura locuitorilor. Prin nenumăratele pedepse și aruncuri, al căror autor e notarul, locuitorii ajung la sapă de lemn, căci și până acum înglodăți sânt în datorii până în grumazi. »Cordiana« a fost silită de notar să plătească de 2-ori o pedeapsă de timbru. Păgubașii după-ce înzădar s'au plâns la pretură au făcut arătare contra acestor abuzuri la vicecomite și la direcțiunea financiară.

Afară de aceste oficioase isprăvuri, notarul Ienciu se face vinovat și înaintea națiunii, prin faptul, că oprește pe fofeldani să cetească foile românești și prin proceduri păcătoase periclitează chiar și existența școlii române din Fofeldea. Toate aceste numai spre laudă nu-i servesc dlui Ienciu, care ca notar și-a uitat că s'a ridicat din opinia românească.

Știri merunte. La Porțile-de-fer a fost mare sărbere din prilejul, că prin noul canal a trecut vaporul al 1000-lea.

Baronul Sptényi, consilier polițienesc în Budapesta a fost pedepsit cu 200 fl. pentru neglijența sa în afacerea vinurilor falsificate ale firmei Engel.

Linia telefonică Budapesta—Brünn s'a deschis alaltăieri. Pentru o simplă convorbire taxa e 2 fl.

Bibliografie.

„Călințarul Poporului“

— Voci de presă. — FLOARE-ALBASTRĂ.

E anotimpul călindarelor. În românește până acum n'a apărut decât acesta, și probabil că el va fi până la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care și-l-a propus, dintre toate călindarele cari vor apăre de acum înainte în țară.

Acastă specialitate de publicistică a ajuns în vremea din urmă un fel de mijloc de speulă. Se pune materia călindaristică, vre-o câteva anecdote, câteva nulele și poezii ca vai de lume, și eată călindarul gata. Publicația »Tipografiei« din Sibiu face o fericită excepție și merită să o relevăm. Călințarul Poporului e, cu adevărat, scris pentru poporul român, e o mică cronică a evenimentelor petrecute în țările locuite de Români, un modest dar' puternic îmbold de îmbărbătare la luptă, de înflăcărare a sentimentului patriotic.

Din cuprinsul literar remarcăm, »Răvașul nostru«, cronica miscărei naționale de peste munți, dela Septembrie 1897 până la Septembrie 1898.

Poeziile, anecdotele, nulele, tot ce formează cuprinsul literar al călindarului, sânt scrise într-o limbă frumoasă, simplă, curgătoare, așa cum vorbește țărâmul român. Redactorii »Tribunei«, cari au redijiat cuprinsul acestui călindar, pot să fie mândri de modesta lor lucrare. În tenui labor.

Așa modest cum este, »Călințarul Poporului« va fi încă unul din puternicele mijloace de educație națională, și ca Români trebuie să încurajăm tot ce se produce în direcțiunea aceasta.

LIGA ROMÂNĂ.

»E un călindar drăguț, interesant și instructiv, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munți.

El conține o parte călindaristică și tarifară, obținută în călindar, apoi urmează o serie de articole, cum sânt cele următoare: Dela 1848, Andreiu Murășanu (poetul anului 1848), Eu mi-s, esc și sânt Român, de I. Darius, Teară fără bătrâni, de dl V. A. Urechia, etc.

Sub titlul »Răvașul nostru«, călindarul publică cronică întreagă a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunii un aspect cât se poate simpatic.

»Tipografia«, societ. pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar: **Călințarul Poporului** pe anul comun 1899.

Dela 1848, (din prilejul aniversării al 50-lea).

Adunarea dela Dumineca Tomai în Blaj. Andreiu Murășanu, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni).

Fabulă arabă. Eu mi-s, esc, și sânt Român, poezie de I. Darius.

Teară fără bătrâni, poveste de V. A. Urechia.

Anecdote. Doine și icone din lumea românească. (Limba, portul și moșia).

Doine și strigături populare. De pe Murăș; De pe Târnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Năsăudului; Din Munții-Apuseni; Din Bănat; Din Teară-Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia.

Revașul nostru, cronica întâmplărilor din Septembrie 1897—Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri:

Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericăști, afaceri economice, frunțași român morți, dela frați, stări grele pretutindeni, etc.

Economic: Cum s'ajungem la mai bine? — Unele reguli pentru grijirea sănătăței. — Povețe.

De ris. Tirgurile din Ungaria și Transilvania etc.

Ilustrațiuni.

- 1. Andreiu Murășanu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășanu. 3. Un băiaș român, din Bucium-Șaga. 4. Dela Stăna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român »mărginean« câlare. 6. O Româncă din jurul Sibiuului. 7. O fetiță (coaristă) din Bistrița. 8. O familie din Bănat. 9. O păreche tinăreă din Sociul-de-sus (între Lăpuș și Cibele). 10. Un țărân român din Bănat. 11. Scenă din Seliște (I. Sibiu). 12. Dela Stăna-de-Vale: casa de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Șiria (I. Arad). 14. Dela Stăna-de-Vale: »Bisericița« (o stâncă). 15. — Moara dracului. 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 18. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

În estan călindarul e cu o întreagă coală mai voluminos decât anul trecut, estinzându-se pe 148 pagini. Prețul însă e tot cel vechiu: 20 cr. plus porto postal 5 cr. A se adresa: »Tipografia«, societate pe acțiuni în Sibiu Strada Poplăcei 15.

Zarandul și Munții-Apuseni.

Descriere de Silvestru Moldovan.

— Voci de presă. —

Familia scrie: »Dl Silvestru Moldovan, autorul lucrării »Teară noastră« în care ne-a dat descrierea părților dela Murăș a Transilvaniei, a publicat sub titlul pus în fruntea acestor rânduri o nouă monografie, care ne prezintă Zarandul și Munții-Apuseni, partea cea mai interesantă și mai romantică a Transilvaniei. Pe lângă materialul adunat în fața locului, ne spune autorul în prefață, a usat și de datele scrierilor privitoare la munți, ear' pentru controlă s'a adresat la câțiva prieteni, cunoscători ai munților. Astfel s'a achitat cu mare succes de însărcinarea ce și-a impus. Cartea este interesantă și instructivă. Scrisă într'un limbaj ușor, va fi cetită cu plăcere.

Sociți în Sibiu.

- Hotel »Impăratul Romanilor«: Boicescu, cu soția, proprietar din Drăgășani; Voina, protopop din Brașov; Szilágyi, avocat din Teacă; Pleheisz, colonel din Făgăraș; Vör, căpitan din Oluj; Velicska din Certeșul-de-sus, Baron Sveteny cu soția din Viena, locotenent; Dr. Krasser, medic din Sebeșul-săseș; Löhrdt din Viena, Schönberger din Auid, Flagner din Cohlalm, Gross din Apoldul-mare, Latinak, Eisner, din Budapesta, comercianți.
- Hotel »Meltzer«: Salamon, privatier din Blăjei; Hill, oficial; Meszáros, pantofar din Careii-mari.
- Hotel »Habermann«: Trebitzky cu soția architect din Praga.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 21 Dec. n. 1898

Săminte	Cantitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela până	Qualitatea per hect.
Grâu	75	9.10	10.76
Băntănească nouă	75	10.10	10.20
Grân de Tisa	75	10.10	10.20
Grân de Pesta	75	10.0	10.1
Grâu de Alba-Reg.	75	10.10	10.2
» Bacica	75	10.20	10.2
Grâu ung. de Nord	75	10.20	10.2

Săminte vechi ori nouă	Sojor	Prețul per 100 chilogr.	
		dela până	Qualitatea per hect.
Săcoră	prima de nutreț	70-71	8.80
Orz	de vînare	60-62	6.10
»	de bere	82-84	6.70
»	»	84-86	7.80
Ovăș	»	39-41	5.70
Cucuruz (porumb)	băntă	—	5.50
»	de alt sojor	—	5.55
Moșă	»	—	4.80
Hrișcă	»	—	4.71

rodute diverse	Sojor	Cursul	
		dela până	Qualitatea per hect.
Săm. de trif.	Lucernă ungurească	—	—
»	roșie	—	—
Olen de rap.	trășnat	—	—
Uns. de porc.	dela Posta	59.50	64.00
»	dela țeară	—	—
Slănină	sventăită	—	—
»	afumată	52.00	53.00
Său	»	—	—
Prune	slavon, nou	—	—
Lăctar	băntănesc	—	—
»	brută	—	—
Miere	galbină străcurată	—	—
»	de Rosenau	—	—

Cursul pietii din Sibiu.

Din 23 Decembrie n. 1898.	
Hărto-moneți români	Comp. 9.50 vend. 9.54
Lire turcești	—
Imperial (15 R' aur)	19.05
Ruble rusești 100 à	127.00
Galbeni	5.64
Napoleon-d'ori	9.51
100 Marco germane	58.60
Livre sterling	11.98

Bursa de Budapesta.

Din 21 Dec. n. 1898.	
Renta de aur ung. 6%	—
» » 4%	—
» » val. cor. 4%	100.25
Impozitul căilor ferate ung.	121.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (I-a emisiune)	122.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (II-a emisiune)	102.00
Bonuri rurale ung.	98.00
» » croate-slavone	99.00
Obligațiunile desp. regalilor	101.80
Impozitul cu promiun ung.	156.00
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	140.00
Renta de hărto austriacă	102.60
» de argint austriacă	102.25
» de aur austriacă	128.50
Losuri austriace din 1880	180.25
Acțiunile băncii austro-ungare	955.00
» » de credit ung.	—
» » de credit austr.	—
Scrisuri fonciare ale institutului de credit și economii »Albina«	102.00
Argintul	5.70
Galbeni împărătești	5.66
Napoleon-d'ori	9.51
Mărci 100 imp. germane	59.00
London 10 Livres sterlingi	120.65

Bursa de Viena.

Din 21 Dec. n. 1898.	
Renta de aur 6%	—
» » 4%	—
» » val. cor. 4%	100.25
Impozitul căilor ferate ung.	121.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (I-a emisiune)	101.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (II-a emisiune)	121.60
Bonuri rurale ung.	98.00
» » croate-slavone	99.00
Impozitul cu promiun ung.	156.00
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	140.00
Renta de hărto austriacă	102.60
» de argint austriacă	102.25
» de aur austriacă	128.50
Losuri austriace din 1880	180.25
Acțiunile băncii austro-ungare	955.00
» » de credit ung.	—
» » de credit austr.	—
Argintul	5.71
Galbeni împărătești	5.70
Napoleon-d'ori	9.56
Mărci 100 imp. germane	59.02
London 10 Livres sterlingi	120.65

Bursa de București.

Din 9 Dec. v. — 4 ere p. m.	
Renta rom. per 1875 5%	100
Renta română amort. 5%	97
Renta (Schuldverschreib)	09
Oblig. de stat C. F. R. 6%	—
Renta rom. Rural. conv. 6%	100
Impozitul municipal 5%	97
Scrisuri func. rurale 5%	—
» » 7%	—
Idem urbane 7%	—
» » 5%	16
» » 5%	92
Banca Națională (100 lei v. r. int.)	146.87
Soc. Dacia-Rom. (250 lei v. r.)	426
Soc. de Asig. Naț. (200 lei v. r.)	467
Soc. rom. de reasig.	118
Soc. rom. de con. (250 lei v. r.)	106
Oblig. Cassei Pensiunilor	250
Agio	—

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balțeg. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Mătasă de bal 45 cr.

(BALL-SEIDE)

până la 14 fl. 65 cr. metru — din fabricile mele proprii —

precum și mătasă Henneberg, neagră, albă și colorată de la 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — lucie, vîrgată, carré, muștrată, Damaste etc. (cam 240 diferite calități și 2000 diferite culori și deseneuri etc.)

Pentru haine și bluze din fabrică. Privăților li-se trimite franco și liber de vamă, în casă.

Mustre se trimit cu posta primă.

[235] 50-50

(În Elveția porto postal e dublu.)

Fabricile de mătasă ale lui G. Henneberg în Zürich, (liferant de curte c. și r.)

Restaurantul „Stadtpark“.

Îmi permit prin aceasta să aduc la cunoștința stimaților mei oaspeți, că în viitor pe lângă berea de Martie exportabilă a lui Dreher voi vinde zilnic și mult plăcută

[2421] 2-3

Bere „Bock“

din bereria lui Anton Dreher din Steinbruch.

Totodată luând în considerare sărbătorile ce urmează îmi iau libertatea să amintesc și să recomand excelentele și curatele mele

Vinuri de masă și dessert

ca: vin de masă de pe Târnave, Riesling curat, Kokelblümchen, Mädchentraube, Pinogris etc.

Societăților particulare le stă la dispoziție o odaie elegant aranjată cu intrare separată.

Michail Hager jun.

La toate cele

6

trageri ale losurilor jurnaliștilor

un los costă numai

1 coroană.

Câștigul principal valorează

100.000

coroane [2477] 1-10

5 à 20.000 cor. etc. etc.

Prima tragere

IREVOCABIL

săptămăna viitoare.

Losuri se capătă la Institutul de credit și economii „Albina“ și la Iacob L. Adler și fratele în Sibiu.

Daruri de Crăciun.

Cele mai frumoase și mai elegante cadouri de Crăciun și Anul-Nou sînt

Parfumeriile

pentru îngrijirea pielii, pentru conservarea teintului frumos, pentru păr, dinți etc., cari se pot procura dela cunoscuta, solida și promptă firmă

[2407] 3-3

Parfumeria Meltzer,

strada Cisnădiei. — Edificiul comandai de corp.

Fabrica de săpun și lumini Gustav Meltzer, strada Gușteritei, Sibiu.

Cărcimar cu cautiunea recerută

se caută pentru nou edificata ospetărie comunală din Avrig

Michail Hager jun.

Sibiu.

[2420] 2-3

Nr. 471-898.

[2472] 1-1

Arēnda dreptului de vĕnat.

Dreptul de vĕnat din comuna Nucet (cercul Nocrichiului) se va exarēnda prin licitație publică la 27 Decembrie a. c., în cancelaria comunei Nucet, pe timp până la 15 August 1901.

Prețul strigărei 10 fl. 50 cr. Oferte în scris se pot înainta până la începutul licitației la primărie, adăugându-se 10% ca vadiu.

Nocrichiu, la 21 Decembrie 1898.

Bedeus,
primpretor.

Sĕ ne ferim de Ioan Coleșiu!

Nu se poate mândri cu mare sentiment de onoare Ioan Coleșiu din Zernești, al cărui suflet ușor se împacă cu aceea, ca în ușurința sa să rĕstoarne liniștea familiilor.

La 21 a lunii Octombrie anul trecut acest domn în prezența întregii familii, a părinților sei, rudelor sale și a parochului gr-or. Ioan Strevoiu, sărbătorește și cu mult alaiu a încredințat pe fiica mea Sofia, care logodnă s'a și publicat.

În luna Noemvrie am mers la Brașov ca să țirguim cele de lipsă pentru nuntă, aici însă dlui Ioan Coleșiu domnada i-s-a perdut urma; a fugit în România. De aici întorcându-se acum toamna, — deși la noi cei de confesiunea gr-or. logodna în sensul legilor bisericesti se consideră ca începutul căsătoriei și desființarea aceleia fără motiv legal constituie frângerea căsătoriei, — după-cum se aude s'a logodit în Zernești cu o altă fată, amenințată fericierea și liniștea altei familii. Astfel porcede dl Ioan Coleșiu față de buna și cinstita reputațiune a fetelor noastre, și eu admoniind fac atenție pe cei-ce convin cu dînsul, căci de abia se va mulțumi cu jertfele sale de până acum.

Brașov, Noemvrie 1898.

Ioan Renghea,
econom în Rĕșnov.

[2478] 1-1

Important pentru ori-cine !!

Vĕnzare totală cu prețuri uimitor de ieftine

12 obiecte prețioase numai cu fl. 2.65.

1 pompos oroloj de buzunar, Ancker-Remontoir, de nickel; cu capac gravat; 3 ani garanță

1 elegant lanț de oroloj (de nickel ori aurit, — după dorință), cu jou-jou frumos, sistem de Paris

1 elegant ac pentru cravată de goldin dublu amer. cu imitație de Brillante.

1 păreche cercei pompoși de goldin dublu amer. cu imitație de Brillante.

1 garnitură de chemisette și nasturi pentru guler de goldin dublu amer. constatătoare din 5 bucăți

1 păreche de nasturi pentru manșete din goldin dublu amer. cu marcă.

Aceste 12 obiecte prețioase le trimite la comandă până-cînd mai sînt în deposit, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a sumei de fl. 2.65 (mai înainte singur numai orolojul ancker remontoir de nickel a costat 5 fl.) Obiectele nepotrivite le rescumpăr în timp de 8 zile.

[2331] 5-5

E. HOLTZER,

deposit en gros de oroloaje și juvelii în Cracovia (Krakau, Stradom 18).

Prețuri-curente gratuit și franco.

Liferantul Asociației oficianților de stat austriaci c. și reg.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Novitate!

Cadou

ocasional!

LIMBA FLORILOR.

— De amor și amicitie. —

Simbolica naturală a celor mai favorite flori, compusă după explicările orientaliilor de

Un amoresat.

Acest volum, în format drăgălaș (32°) imprimat pe hârtie velină, în două culori, negru și albastru, elegant compactat în lux, este

cadou potrivit

pentru tinerime, mai ales pentru fete.

În legătură de pânză colorată, tabla titlului imprimată cu aur.

Prețul unui exemplar 50 cr. = 1.50 lei.

Preparatele de malată ale lui Johann Hoff, pentru debili și morboși.

Butura de malată ptr. sănătate a lui

Johann Hoff.

În cas de debilitate generală, neregularități de funcționare a organelor inferioare a trupului, dureri de piept și stomac, precum și pentru reconvalescența cel mai bun și cel mai gustos mijloc de întărire.

Prețul unei butelii 75 cr., 5 butelii franco costă 3 fl. 75 cr.

De zece ani sau poate mai de mult cumpăr dela d-voastră bere de malată pentru sănătate și alte preparate de malată. Ele sînt unicul mijloc, care au redat sănătatea soției mele. Mă rog pentru o nouă trimitere.

Böger, Viena, Hofmühlgasse.

Extractul de malată concentrat al lui

Johann Hoff.

La dureri de plămîni, catar de cap, precum și tuse învechită e de recomandat cu deosebire pentru copii; foarte plăcut de luat.

Prețul unei butelii 1 fl., 5 butelii franco 5 fl.

Preparatele d-voastre de malată sînt în adevăr mijloace bune și puternice. Vă rog deci trimiteți-mi earși 5 butelii mari de extract de malată concentrat, 1 funt de ciocolată de malată și 2/3 pachet de bomboane malată pentru piept.

G. Fischer, major, Oradea-mare.

Ciocolata de malată ptr. sănăt.

a lui

Johann Hoff.

Foarte scomodată la debilitate, anemie, nervozitate, insomnie, lipsă de apetit. E foarte gustoasă și nutritivă și se poate întrebuița cu efect deosebit la copii mai debili.

Prețul unui pachet 1 fl.

Ciocolata d-voastră de malată e cea mai minunată din câte cunosc. Eu am întrebuițat această butură plăcută totdeauna cu bun efect la morbi de stomac respective disordine de miștare, anemie și slăbire generală.

Dr. Nicolai, medic în Triebel.

Bomboanele de piept malata-extract al lui

Johann Hoff.

Neîntrecut mijloc pentru tuse, răcire, catar, cu deosebire la catar bronchial. Bomboanele de malata-extract veritabile pot fi întrebuițate în număr cât de mare fără teamă de a-și strica mistuirea.

În șautle 10 cr. și pachete à 30 cr.

Delăturare repede a tusei mele celei vehemente prin extractul de malată al bomboanelor d-voastre de piept a fost minunată.

v. Zedlitz-Jeukirch, Waldenburg. Bomboanele d-voastre sînt foarte bune pentru tîpa și suferințele de astma a soției mele.

Buch, preot, Weischütz.

Deposit în Sibiu la apotecile: I. C. Molár, Fr. K. Jickeli; la prăvăliile I. B. Misselbacher, Fr. Jahn Söhne, G. W. Grohmann.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca Iosif Török, Budapesta, Király-utca 12.

[1924] 7-20

Prospecte cu preț-curent gratuit și franco.